

॥०रा०

तत्रहेतुमाह ॥ भावमांतरं ॥ ४० ॥ तस्यतस्यगुणदोषपरीक्षणेनार्थानर्थो हिताहितत्वे निश्चित्य तदनुरूपं व्यवसायमुद्योगं भजेतेति ह प्रसिद्धं ॥ कस्मिन्सति कीदृशो व्यवसायस्तत्राह ॥ गुणइति ॥ गुणभूयस्त्वेनेत्यर्थः ॥ ४१ ॥ तदेव विदुषोति ॥ यदिदोषइति ॥ ४२ ॥ सार्थं सोपपत्तिकं ॥ चारोदूतः प्रतिविधीयतां प्रेष्यतां ॥ ४३ ॥ प्रणिधाय चारंप्रेषयित्वा सूक्ष्मबुद्धिनाचारेणच यथान्यायं परीक्ष्य ततःसंग्रहःकार्यः ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ अदेशकाले स्वामिसंदेशविहाय रिपुदेशआगमनेनानुचितदेशप्राप्तत्वं ॥ स्वामिनः

यु०कां०

॥२८॥

छादयित्वात्मभावं हि चरन्ति शठबुद्धयः ॥ प्रहरन्ति चरंघेषु सोऽनर्थः सुमहान्भवेत् ॥ ४० ॥ अर्थानर्थो विनिश्चित्य व्यवसायं भजेत ह ॥ गुणतः संग्रहं कुर्यादोषतस्तु विसर्जयेत् ॥ ४१ ॥ यदिदोषो महान्स्तस्मिन्स्यज्यतामविशं कितं ॥ गुणान्वापि बहून्ज्ञात्वा संग्रहः क्रियतां नृप ॥ ४२ ॥ शरभस्त्वथ निश्चित्य सार्थं वचनमब्रवीत् ॥ क्षिप्रमस्मिन्नरव्याघ्रचारः प्रतिविधीयतां ॥ ४३ ॥ प्रणिधाय हि चारेण यथावत्सूक्ष्मबुद्धिना ॥ परीक्ष्य च ततः कार्यो यथान्यायं परिग्रहः ॥ ४४ ॥ जांबवांस्त्वथ संप्रेक्ष्य शास्त्रबुद्ध्या विचक्षणः ॥ वाक्यं विज्ञापयामास गुणवदोषवर्जितं ॥ ४५ ॥ बद्धवैराच्च पापाच्च राक्षसेन्द्राद्विभीषणः ॥ अदेशकाले संप्राप्तः सर्वथा शंक्यतामयं ॥ ४६ ॥ ततो मैदस्तु संप्रेक्ष्य न यापनयकोविदः ॥ वाक्यं वचनसंपन्नो बभाषे हेतुमत्तरं ॥ ४७ ॥ अनुजो नाम तस्यैष रावणस्य विभीषणः ॥ पृच्छ्यतां मधुरेणायं शनैर्नरपतीश्वर ॥ ४८ ॥ भावमस्य तु विज्ञाय तत्त्वतस्त्वं करिष्यसि ॥ यदिदुष्टेन दुष्टो वा बुद्धिपूर्व न रर्षभ ॥ ४९ ॥

संकटकाले तत्प्रहाणानौचित्याद

नुचितकालप्राप्तोऽतः शंक्यतां ॥ सर्वथा शंकाविषयत्वेन त्यागार्ह एवायमिति भावः ॥ ४६ ॥ हेतुमत्तरं अतिशयेन हेतुमत् ४७ ॥ अनुजो नामेति ॥ नामेति प्रसिद्धौ ॥ अतोऽयं मधुरेण सौम्यभावेनैव पृच्छ्यतां गूढदूतमुखेन रावणस्य वृत्तांतमिति शेषः ॥ ४८ ॥ अस्य बुद्धिपूर्वकदुष्टत्वादुष्टत्वान्यतरत्वतो निर्णीयतस्त्वं तत्तदुचितकृत्यं करिष्यसि ॥ ४९ ॥

॥२८॥